

عکاس: امید صالحی

حسین دارابی در گفت‌وگو با «ایران» از «مصلحت» گفته است

انقلابی‌گری تندروی نیست

پریسا ساسانی

خبرنگار

ساخت فیلم‌های سیاسی در سینمای ایران همیشه مناقشه برانگیز بوده است. زیرا به جای نقد درست و پذیرش کاستی‌ها، فیلم‌هایی از این دست دچار و گرفتار نگاه‌های جناحی شده و در نهایت از مدار اعتدال خارج می‌شوند. به عنوان مثال می‌توان از فیلم «دیدن این فیلم جرم است» یاد کرد. فیلمی که گذشته از کم و کاستی‌ها و نقاط ضعف و قوت که در ساختار فیلم و فیلم‌نامه و کارگردانی داشت، به دلیل همین نگاه جناح بندی شده اساساً دیده نشد و دست‌آخر به فیلمی محفلی تبدیل شد. در جشنواره فیلم سی و نهم یک فیلم سیاسی دیگر به نام «مصلحت» به کارگردانی حسین دارابی تهیه کنندگی محمدرضا شافه به نمایش گذاشته شده است. فیلمی که برخلاف نگاه‌های جناحی حرکت کرده و نقدی بر آنچه به عنوان مصلحت و تندروی در طول سال‌های گذشته همواره به شکل‌های مختلف مطرح شده، داشته است. حسین دارابی به عنوان کارگردان جوان در نخستین فیلم خود سراغ ساخت فیلمی سیاسی، بدون ادعا و کم‌گورفته تاب‌تواند آنچه را به عنوان عدالت همواره مطرح بوده است، بیان کند. این فیلم به رغم کم و کاستی‌هایی که دارد اثری متمیز است که در جهت وفاق ملی حرکت می‌کند. این کارگردان جوان در گفت‌وگو با روزنامه ایران درباره چرایی ساخت این فیلم، موضوع مصلحت و تندروی سخن گفته است.

■ ساخت فیلم سیاسی علاوه بر اشراف بر تاریخ معاصر نوعی

دغدغه‌مندی را در فیلمساز ایجاد می‌کند که اگر این دغدغه نباشد

اساساً فیلم جذاب و کارآمدی از آب در نمی‌آید. چرا سراغ ساخت فیلم سیاسی «مصلحت» به عنوان نخستین تجربه فیلمسازی سینمای بلند رفتید؟

یکی از دغدغه‌های من در عرصه سینما ساخت فیلمی است که از دل تاریخ، حرف امروز را بیان کند و به گواه تاریخ در بین مسئولان و شهروندان نگاهی وجود دارد که به اسم مصلحت با خودخواهی مسائل را پیش می‌بریم و متأسفانه تلقی افراد از مصلحت تلقی اشتباه و منفعت طلبانه است و باید بگویم این نگاه در طول تاریخ انقلاب اسلامی به چهره نظام و انقلاب آسیب زده و یکی از نقدهایی که همواره مطرح بوده وجود چنین نگاهی در دولت‌ها و در کل نظام جمهوری اسلامی ایران است. خب این موضوع همیشه ذهن مرا به خود مشغول کرده و اساساً تبدیل شد به یکی از دغدغه‌هایم زمانی که پیشنهاد ساخت فیلم «مصلحت» به من شد اما وقتی داستان اولیه را خواندم، جذب قصه شدم و معتقدم پرداختن به این موضوع برای خیلی از افراد جذاب خواهد بود و می‌تواند به عنوان حرف امروز جامعه مطرح شود. به نظر من فیلم «مصلحت» می‌تواند گره ذهنی‌ای که برای مردم در طول سال‌های گذشته ایجاد شده را باز کند. این در حالی است که مصلحت اندیشی اساساً خوب و عقلانی است اما متأسفانه یک عده تلقی نادرست و سوء برداشت که منجر به سوء استفاده می‌شود از مصلحت دارند و قصه فیلم هم رفع این سوء برداشت و سوء استفاده را بیان می‌کند.

■ چرا نگاه منفعت طلبانه به مصلحت را با نشان دادن دستگاه

قضا و دادستانی نشان دادید؟

وقتی حرف از عدالت می‌زنیم و می‌خواهیم آن را در مادیوم

سینما تعریف کنیم باید سراغ درام برویم و از سوی دیگر مردم

هنگام فیلم دیدن یکسری کلیشه‌های ذهنی دارند که این کلیشه‌ها اتفاقاً در سینما کار می‌کند و به درام داستان کمک می‌کند. بنابراین وقتی می‌خواهیم از عدالت صحبت کنیم باید می‌رفتم سراغ قوه قضائیه و قضاوت کردن تا هم داستانی جذاب شود و هم درامی پرکشش در مخاطب ایجاد کند.

■ علاوه بر قضاوت دقیقاً کدام بخش از دستگاه قضایی تواند به

درام فیلم کمک کند؟

بالاخره بحث حق و ناحق و رسیدن حق به حقدار بسیار می‌تواند جذاب و دراماتیک باشد و این به قول سینمایی‌ها قلاب مخاطب را گیر می‌اندازد.

■ نکته جالب در شباه عنوان کارگردان یک فیلم سیاسی این

است که اغلب فیلم‌های سیاسی که ساخته می‌شود به دعوای داخلی یا جناحی ختم می‌شود اما شما در فیلم «مصلحت» مردم را بیش از هر عنوانی در نظر دارید.

سینما اول باید برای مخاطب جذاب و سرگرم کننده باشد و بعد حرف یا پیامی را مطرح بکند. به همین دلیل سراغ این موضوع دغدغه‌مند که اساساً فرا جناحی است، رفتم زیرا معتقدم هر آنچه فیلم را جذاب می‌کند باید در خدمت اثر باشد.

■ انتقاد از تندروی به عنوان یک آفت اجتماعی یکی از نکات خوبی

بود که در فیلم «مصلحت» بیان کرده بودید. طرح این موضوع علاوه بر افزودن به درام داستان در به چالش کشیدن مخاطب در طول فیلم نیز کمک می‌کند.

ببینید فیلم «مصلحت» فیلم مربوط به درون گفتمان انقلاب اسلامی است و شکی ندارم که وقتی یک حکومتی به قدرت می‌رسد آدم‌ها به سمت قدرت سرازیر می‌شوند و همین‌طور شکی ندارم که

خیلی از افراد بودند که در طول شکل‌گیری و پا گرفتن انقلاب اسلامی در ظاهر انقلابی‌گری وارد قدرت شدند و سوء استفاده‌ها کردند و فقط در رأس قدرت بودن برای آنها مهم بود و با لباس انقلاب با سردادن شعارهای آرمان طلبانه ورود کرده و برای رسیدن به مقاصد خود تندروی هم می‌کنند. بحث آفازادگی اکنون وجود دارد و این موضوع دغدغه مردم است. این در حالی است که افرادی بودند که پایمردی کردند و برای آرمان‌های خود جنگیدند و زندگی خود را بی‌چشمداشت هزینه کردند. به عنوان مثال می‌توان از حاج قاسم سلیمانی نام برد. این شهید سال‌های سال جنگید و کسی او را جز همین اواخر نمی‌شناخت.

■ فکری کنید موضوعاتی از این دست چرا در گذشته مطرح نشده

است.

نگاه کلیشه مدیریت فرهنگی این است که نمی‌توان نگاه‌های سودجویانه و منفعت طلبانه که برخی با لباس انقلاب انجام می‌دهند را نشان داد. من به شخصه با این نگاه مخالف هستم. زیرا اگر ما ایرادات خود را ننشیم و خودمان را به نقد نکشیم، معاندین سراغ آن می‌روند و هر شکل که دلشان بخواهد آن را مطرح می‌کنند و در مقابل ما منفعل عمل می‌کنیم. در حالی که باید بسیار موشکافانه به این قضیه نگاه کرد تا بدانیم و آگاه باشیم که کجای ماجرا ایستاده‌ایم. به همین دلیل برای از بین بردن سوء تفاهم‌ها باید خودمان دست به کار شویم. من هم در این فیلم سعی کردم بخشی از نقدهایی را که در طول سال‌های گذشته وارد بوده به تصویر بکشم که تندروی هم بخشی از آن بوده است. متأسفانه در بسیاری از موارد داشتن روحیه انقلابی‌گری با تندروی اشتباه می‌شود. یک انقلابی واقعی اتفاقاً سعه صدر دارد. او در برخی از موارد هم تندروی می‌کند اما در برخی مواقع سکوت و در جاهایی حرف می‌زند و استدلال هم می‌کند.

■ جشنواره سی و نهم با شرایط ویژه کرونا در حال برگزاری است.

به عنوان یک فیلمساز فیلم‌اولی موقعیت فیلم «مصلحت» را در این

دوره از جشنواره چگونه ارزیابی می‌کنید؟

سال‌های بسیاری است که در عرصه هنر نمایش تلاش کرده‌ام. در تئاتر بازیگر بوده‌ام. کار تدوین انجام داده‌ام. پشت صحنه فیلم‌های بسیاری بوده‌ام و فیلم کوتاه زیاد ساختم. بنابراین تجربه‌هایی داشته‌ام و در این فیلم همه تجربه خود را روی هم گذاشتم تا این فیلم ساخته شود. بنابراین یک شبه راه صد ساله را طی نکرده‌ام و می‌توانم ادعا کنم بنده و بچه‌های باشگاه فیلم سوره با حمایت آقای شفا هر آنچه در توان داشتم‌ایم را برای ساخت این فیلم انجام داده‌ایم تا «مصلحت» به ثمر برسد. در این فیلم سعی کردم نگاه متفاوتی به سال‌های اواخر دهه ۵۰ داشته باشم. به همین دلیل هر نتیجه‌ای از جشنواره بگیریم می‌دانیم که با همه توان کار کرده‌ایم. اما در نهایت باید بگویم که سعی کردم برای مردم فیلمی جذاب و سینمایی بسازم و اساساً مخاطب همیشه برای من در اولویت بوده است تا با حال خوب از سینما بیرون آید و در نهایت معتقدم تا اینجای راه هم به لطف خدا و عنایت او پیش آمدم.